

Ks. Marcin Nabożny

730 LAT ISTNIENIA PARAFII PW. ŚW. MIKOŁAJA W LUBLI

1. Wstęp

W 2007 r. minęło 730 lat od kiedy zachowała się pierwsza historyczna wzmianka o parafii w Lubli. Parafia ta zapewne istniała wcześniej lecz z braku dokumentów trudno jest ustalić czas jej powstania. Dlatego też od 1277 r. zwykło się liczyć czas istnienia tej wiejskiej parafii. Celem niniejszego artykułu jest krótkie przedstawienie tej parafii oraz jej funkcjonowania. Okazją ku temu jest właśnie przeżywany jubileusz 730-lecia istnienia parafii p.w. św. Mikołaja w Lubli.

2. Położenie wsi i parafii

Lubla położona jest w południowej części Pogórza Strzyżowskiego zajmującego teren pomiędzy Wisłoką a Wisłokiem oraz Dołami Jasielsko-Sanockimi i Kotliną Sandomierską¹. Wieś zajmuje obecnie powierzchnię ok. 1556 ha i liczy ok. 1500 mieszkańców.

Lubla położona jest w dolinie rzeki Sowiny, niegdyś malowniczo meandrującej, z brzegami porośniętymi wierzbami i olchą, dziś już uregulowanej. Umiejscowiona jest na stokach dwóch garbów: Gogołowskiego od północy i Warzyckiego od południa, które stanowią pierwsze garby Pogórza Strzyżowskiego od strony Dołów Jasielsko-Sanockich². Niewielki skrawek po-

---

¹ J. Kondracki, *Geografia fizyczna Polski*, Warszawa 1980, s. 412-416.

² Tamże; por. Ministerstwo ochrony środowiska zasobów naturalnych-leśnictwa, *Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza gmin. Gmina Frysztak, Województwo Rzeszowskie*, Przemyśl 1990, s. 4.

wierzchni Lubli stanowią lasy i łąki. Większy kompleks leśny znajduje się w północno-zachodniej części Lubli oraz już poza jej granicą administracyjną od strony południowej³.

Lubla graniczy od zachodu z Sieklówką, gm. Kołaczyce, od południa z Bierówką i Nieplą, gm. Jasło, od wschodu z Widaczem, od północnego-wschodu z Glinikiem Dolnym, od północy z Glinikiem Średnim i Górnym, gm. Frysztak. Jedynie od strony Sieklówki brak naturalnej przerwy osadniczej pomiędzy wioskami. Pozostałe granice przebiegają w zasadzie na wolnej od zabudowy przestrzeni⁴.

Przestrzenny rozwój Lubli znalazł odbicie w lokalnym nazewnictwie. Część wsi w dolinie rzeki Sowiny nazywana jest Wsią. Część tzw. Wsi położona od strony Sieklówki nazywana jest Górą, a od strony Widacza – Dołem. Takie nazewnictwo określa dość jednoznacznie, że najstarsza część wsi znajduje się w pobliżu kościoła i dawnego dworu, a więc w centrum obecnej Lubli. Wieś posiada także przysiółki. Od strony Niepli leży Sośnina, od strony Bierówki i Warzyc – Granice, od strony południowo-zachodniej Bukowy Las. Nazwy Sośnina i Bukowy Las zostały utworzone zapewne na podstawie stanu środowiska naturalnego w momencie zakładania przysiółka. Przysiółek Lubla-Granice zaś położony jest przy naturalnej granicy jaką jest wierzchowina Garbu Warzyckiego⁵.

Lubla znajduje się w strefie ochronnej Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego⁶, obejmującej obszar 4650 ha⁷.

³ Główny Geodeta Kraju, *Mapa Topograficzna Polski. Lubla*, (M-34-80-C-a-2), 1:10 000, Warszawa 2002.

⁴ Tamże.

⁵ J. Gancarski, *Wyniki archeologicznych badań powierzchniowych na obszarze AZP nr 108-72 w woj. krośnieńskim*, Krosno 1992, passim; Ks. Władysław Sarna podawał, że w 1908 r. Lubla graniczyła ze wschodu i południowo-wschodu z Widaczem, z północnego-wschodu z Twierdzą, od zachodu z Sieklówką, a od południa z Glinikiem Dolnym. Części wsi miały wówczas następujące nazwy: Sośnica – od strony Niepli, Bukowy las – od północy, Góra – od Sieklówki, Dół od wschodu; Pod Jarzębiną – część położona przy drodze wiodącej do Jasła. Por. W. Sarna, *Opis powiatu jasielskiego*, Jasło 1908, s. 261.

⁶ Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy utworzony został w 1993 r. rozporządzeniami trzech wojewodów: rzeszowskiego, krośnieńskiego i tarnowskiego, zmieniony rozporządzeniem z 2004 r. wojewody podkarpackiego. Park ten zajmuje powierzchnię 25 784 ha i jest zlokalizowany w obrębie gmin: Brzostek, Domaradz, Frysztak, Jasienica Rosielna, Korczyna, Niebylec, Strzyżów, Wielopole Skrzyńskie, Wiśniowa i Wojaszówka. Park położony jest w mezoregionie Pogórza Strzyżowskiego i obejmuje południową część Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego oraz północny fragment Dołów Jasielsko-Sanockich. Zajmuje obszar od Góry Klonowej, poprzez Górę Bardo, górę Czarnówkę aż do Suchej Góry w Czarnorzeczkach. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rze-

3. Przynależność państwowa i kościelna

W okresie wczesnego średniowiecza na omawianym obszarze mieszkali, jak sądzą historycy, Lendzianie. Od połowy IX w. aż do 973/974 teren ten należał prawdopodobnie do państwa czeskiego. Było to terytorium sporne pomiędzy Czechami a Rusią. Dopiero w latach 990-992 Małopolska została włączona do państwa Polan⁸. Choć były to tereny pogranicza, Lubla leżała zawsze w granicach państwa polskiego. Granica z Rusią przebiegała rzeką Jasiołką, przez Duklę, przechodziła koło Krosna i biegła dalej na północ. Aż do czasu przyłączenia do Polski Grodów Czerwieńskich przez Kazimierza Wielkiego w roku 1366 były to tereny szeroko rozumianego pogranicza⁹.

We wczesnym średniowieczu Lubla przynależała do księstwa sandomierskiego, później do województwa sandomierskiego, kasztelani wiślickiej, powiatu pilzneńskiego. Tam była też siedziba starostwa¹⁰.

Przez kolejne wieki podział administracyjny ulegał kilkakrotnie zmianom mniejszej wagi. W latach 1772-1918 tereny te włączono do zaboru austriackiego w granicach cyrkułu czerwonoruskiego. W latach 1774-1782 obszar ten należał do dystryktu dukielskiego, cyrkułu pilzneńskiego. Następnie Lubla weszła w skład utworzonego w 1782 roku cyrkułu dukielskiego. Od 1790 roku stwierdza się przynależność do utworzonego w tymże roku cyrkułu jasielskiego¹¹.

W latach 1848-1914 w dziedzinie administracji dokonał się szereg zmian. W 1848 i 1849 r. gubernium zastąpiono przez namiestnictwo. W następstwie ogłoszenia w 1848 r. uwłaszczenia włościan z gmin wyłączonej, *Stan środowiska w województwie Podkarpackim w 2003 roku*, Rzeszów 2004, s. 237.

⁷ Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych-Leśnictwa, *Powszechna inwentaryzacja*, s. 4.

⁸ J. Gancarski, *Pradzieje Kotliny Jasielskiej i jej obrzeży. Wyniki badań archeologicznych w ostatnich latach*, Jasło 1992, s. 63; zob. M. Gancarska, *Zarys dziejów parafii Lubla*, Rzeszów 1995, wydr. komp. w Instytucie Teologiczno-Pastoralnym w Rzeszowie, s. 14.

⁹ M. Parczewski, *Początki kształtowania się polsko-ruskiej rubieży etnicznej w Karpatach*, Kraków 1991, s. 55-70.

¹⁰ W. Sarna, *Opis*, s. 3-6; zob. A. Falniowska-Gradowska, *Z dziejów wsi nad środkowym Wisłokiem w XVIII wieku*, w: *Studia nad dziejami Strzyżowa i okolic*, red. S. Cynarski, Rzeszów 1980 (dalej: SNDSiO), s. 196.

¹¹ W. Sarna, *Opis*, s. 3-6, por. T. Bieda, *Strzyżów i okolice miasteczka pod zaborem austriackim 1772-1918*, SNDSiO, s. 245.

czono obszary pańskie. Obszary dworskie, podobnie jak gminy, utworzyły odrębne jednostki administracyjne. Na czele gmin postawiono wójtów¹².

W roku 1866 jeszcze raz zmieniono organizację administracji krajowej. Najniższą jednostką administracyjną stała się wtedy gmina i to jednostkowa, tj. każda wieś stała się gminą bez względu na ludność i rozległość obszaru¹³.

Od 1896 r. Lubla należała do starostwa strzyżowskiego, które wówczas utworzono¹⁴. Następnie należała znów do obwodu jasielskiego¹⁵.

W styczniu 1932 r. rozporządzeniem Rady Ministrów¹⁶ na obszarze województwa lwowskiego zniesiono dwa powiaty, w tym strzyżowski. W związku z tym gminę Lubla włączono do powiatu krośnieńskiego w województwie lwowskim¹⁷.

Kolejną reformę administracji przeprowadzono w 1933 r.¹⁸, gdy utworzono gminy wiejskie zbiorowe, obejmujące kilka lub kilkanaście sąsiadujących ze sobą miasteczek, wsi i przysiółków. W związku z tym od roku 1933 Lubla należała do gminy Frysztak¹⁹.

Po wybuchu II wojny światowej 26 X 1939 r. powołano niemiecką administrację cywilną. 12 X 1939 r. utworzono Generalne Gubernatorstwo, którego teren podzielono na dystrykty (krakowski, lubelski, radomski, warszawski, galicyjski – od 1941 r.). Lubla znalazła się w obrębie dystryktu krakowskiego, wchodząc równocześnie w skład nowego powiatu jasielskiego z siedzibą władz w *Kreisstadt Jasło*²⁰.

Po 1945 r. Lubla weszła w skład województwa rzeszowskiego, początkowo w obrębie powiatu krośnieńskiego²¹.

¹² Por. S. Arnold, C. Leśniewski, H. Pohoska, *Polska w rozwoju dziejowym. Zagadnienia ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturalne*, t. 2, Warszawa 1934, s. 39.

¹³ Tamże, s. 38-39; zob. K. Grzybowski, *Galicja 1948-1914. Historia ustroju politycznego na tle historii ustroju Austrii*, Warszawa 1959, s. 238.

¹⁴ W. Sarna, *Opis*, s. 3-6.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Dz. U. poz. 36. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 I 1932 r.

¹⁷ F. Kiryk, *Krosno w okresie międzywojennym (1917-1939)*, w: *Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu*, Kraków, brw, s. 99; zob. T. Kowalski, *Strzyżów i okolice*, s. 265, 281; por. Z. Świstak, *Dekanat Brzosteczki*, w: *Kościół katolicki w Jasielskiem 1939-1945*, red. M. Matysik, M. Rudnicka, Z. Świstak, Brzozów – Stalowa Wola 1991, s. 9; *Schematyzm diecezji przemyskiej ob. lac. na rok 1938*, Przemysł 1938, s. 38.

¹⁸ Dz. U. z 1933 r., nr 35, poz. 294.

¹⁹ T. Kowalski, *Strzyżów i okolice*, s. 14-16; por. F. Kiryk, *Krosno w okresie międzywojennym*, s. 99; Dz. U. 1933, nr 35, poz. 294.

²⁰ Z. Świstak, *Dekanat brzosteczki*, s. 14-16.

²¹ *Schematyzm diecezji przemyskiej na rok 1952*, s. 34.

Od 1954 r. obowiązywał nowy podział administracyjny. Rozwiązano gminy zbiorowe na rzecz mniejszych jednostek, tzw. gromad, w skład których wchodziła jedna lub kilka wiosek. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 VIII 1954 r. utworzono powiat strzyżowski²². W związku z tym Lubla w latach 1954-1975 znalazła się w powiecie strzyżowskim i gromadzie Frysztak podległej Gromadzkiej Radzie Narodowej we Frysztaku²³.

Kolejna zmiana struktury administracyjnej nastąpiła w 1973 r., kiedy utworzono 49 województw i przywrócono szczebel dużych gmin²⁴. W konsekwencji tego Lubla weszła w skład województwa rzeszowskiego, powiatu strzyżowskiego i gminy Frysztak.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 V 1975 r. o dwustopniowym podziale administracyjnym państwa i na podstawie zmienionej ustawy o radach narodowych, były powiat strzyżowski w czerwcu 1975 r. został zlikwidowany, a na jego terytorium utworzono 6 nowych jednostek administracyjnych. Powstało 5 gmin: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa oraz miasto Strzyżów²⁵. Od tego czasu Lubla weszła w skład gminy Frysztak, utworzonej na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Rzeszowie z dnia 4 XII 1972 r.²⁶

Taki podział administracyjny obowiązywał do 1 I 1999 r., kiedy weszła w życie reforma administracyjna, zgodnie z którą terytorium Polski zostało podzielone na 16 województw, 308 powiatów ziemskich oraz na 2 489 gmin²⁷. W wyniku zaprowadzonej reformy administracyjnej Lubla znalazła się w obrębie województwa Podkarpackiego²⁸, w powiecie strzyżowskim²⁹ i gminie Frysztak³⁰.

²² T. Jurasz, *Rozwój oświaty na terenie regionu strzyżowskiego 1944-1974*, SNDSiO, s. 475.

²³ M. Gancarska, *Zarys*, s. 15.

²⁴ A. Koziół-Lechowski, *Parafia Bieździedza w ciągu dziejów. Dokumenty i źródła*, Rzeszów 1997, s. 82.

²⁵ S. Urbanik, *Przemiany społeczno-gospodarcze w regionie strzyżowskim w latach 1974-1977*, SNDSiO, s. 496.

²⁶ M. Pyzocha, *Rok 1973 - Zmierzch Gromad - Powstanie Gminy*, „Gazeta Frysztacka”, 3(2001), nr 3/17, s. 6.

²⁷ Od stycznia 2003 liczba ta wynosi 2478.

²⁸ Województwo Podkarpackie znajduje się w południowo-wschodniej części Polski. Na wschodzie graniczy z Ukrainą, na południu ze Słowacją, na zachodzie z woj. małopolskim, na północnym-zachodzie ze świętokrzyskim, na północy z lubelskim. Powstało z województw: rzeszowskiego, przemyskiego, krośnieńskiego (bez gminy Biecz) oraz części tarnowskiego i tarnobrzeskiego. Powierzchnia wynosi 17 926 km² (11 miejsce w kraju); 2,1 mln mieszkańców (1997); stolicą jest Rzeszów. Województwo dzieli się na

W ramach administracji kościelnej parafia w Lubli należała od jej powstania do pierwszego rozbioru Polski do diecezji krakowskiej³¹. Początkowo Lubla wchodziła prawdopodobnie w skład dekanatu jasielskiego³². W 1227 r. utworzono dekanat zręciński³³, który na początku XIV w. został siedzibą istniejącego przed połową XIII w. dekanatu wiejskiego w Jaśle. Wówczas Lubla mogła wchodzić w jego obszar³⁴. Dopiero od połowy XV w. siedzibą dekanatu było ponownie Jasło³⁵. W skład tego dekanatu wchodziła także Lubla³⁶.

Z inicjatywy biskupa Z. Oleśnickiego powstał archidiakoniat nowosądecki, erygowany dekretem z 4 X 1448 r.³⁷ Archidiakoniat ten obejmował około 150 parafii, wśród których była także parafia w Lubli³⁸.

---

4 powiaty grodzkie, 20 ziemskich i 160 gmin (16 miejskich i 29 miejsko-wiejskich, 115 wiejskich). Por. <http://www.zachodniopomorskie.pl> (25 XI 2005)

²⁹ Powiat strzyżowski w 1999 r. obejmował obszar 503 km², liczył wg stanu na dzień 31 XII 2000 r. 62 447 mieszkańców i był jednym z 20 powiatów ziemskich województwa podkarpackiego. W skład powiatu wchodziło 5 gmin: Czudec (7 wiosek), Frysztak (13 wiosek), Niebylec (11 wiosek), Strzyżów (14 wiosek) i Wiśniowa (13 wiosek), w sumie 1 miasto i 58 wiosek.

³⁰ Gmina Frysztak zajmowała ponad 9 tys. ha (91 km²). Liczba mieszkańców gminy wynosiła 10 725 tys. Gmina leży w południowo-zachodniej części powiatu, w dolinie Wisłoka. O wartości przyrodniczo-krajobrazowej terenów gminy może świadczyć fakt, iż 40% jej powierzchni to obszary chronione. Jedną czwartą gminy zajmują lasy³⁰. W skład gminy wchodziło 13 wiosek (2005): Chytrówka, Cieszyna, Frysztak, Glinik Dolny, Glinik Górny, Glinik Średni, Gogołów, Huta Gogołowska, Kobyle, Lubla, Pułanki, Stępina, Twierdza, Widacz.

³¹ W. Jasionowski, *Monografia i Kronika Parafii i Wsi Lubla*, rkps (dalej: MiKPiWL) w Archiwum Parafialnym w Lubli (dalej: APL), s. 12.

³² Por. B. Kumor, *Rozwój sieci dekanalnej w południowej części diecezji krakowskiej do r. 1772*, RTK, 9(1962), z. 1, s. 87.

³³ J. Michalak, *Krosno i okolice*, Krosno 1996, s. 23.

³⁴ Por. B. Kumor, *Rozwój sieci dekanalnej*, s. 78-79.

³⁵ W XV w. reorganizację sieci dekanalnej przeprowadził bp Zbigniew Oleśnicki. Poprzemienił on stolice niektórych dekanatów do większych parafii i utworzył szereg nowych dekanatów. Przeniósł on m. in. stolicę dekanatu ze Zręcina do Jasła. B. Kumor, *Diecezja tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786-1985*, Kraków 1985, s. 7; B. Kumor, *Rozwój sieci dekanalnej*, s. 85-86.

³⁶ Tamże, s. 87.

³⁷ Tenże, *Diecezja tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786-1985*, Kraków 1985, s. 14; por. Tenże, *Organizacja archidiakonalna w Małopolsce Południowej*, PK, 2(1958), z. 1-2, s. 402.

³⁸ Tamże, s. 405; Tenże, *Diecezja tarnowska*, s. 14-17.

Podział ten obowiązywał z niewielkimi zmianami do XVI w. Zmiany te nie wpłynęły jednak na przynależność kościelną parafii w Lubli³⁹.

Pod koniec XVI w. w diecezji krakowskiej miał miejsce proces reorganizacji sieci dekanalnej⁴⁰. W wyniku tego procesu od ok. 1595 r. parafia Lubla została przyłączona do dekanatu w Pilźnie⁴¹.

Należy również zaznaczyć, że od 1595 r. opiece plebana w Lubli została powierzona parafia Sieklówka. Trwało to do roku 1818⁴².

Kolejna zmiana przynależności parafii Lubla w ramach organizacji kościelnej związana była z utworzeniem diecezji tarnowskiej. Stało się to na mocy bulli papieża Piusa VI *In suprema beati Petri cathedra* z dnia 13 III 1785 r.⁴³ Wtedy parafia Lubla została administracyjnie przyłączona do nowo utworzonej diecezji tarnowskiej⁴⁴ i weszła w skład dekanatu Jasło⁴⁵.

Diecezję tarnowską zniesiono na podstawie bulli papieskiej Piusa VII *Indefessum personarum regia dignitate fulgentium* z dnia 13 VI 1805 r. i dekretu nadwornej kancelarii wiedeńskiej z dnia 6 II 1806 r.⁴⁶ Wówczas parafia w Lubli weszła w skład diecezji przemyskiej i została włączona do dekanatu strzyżowskiego⁴⁷, do którego należała do 1861 r. Wtedy bp Adam Jasiński (1860-1862) podzielił rozległy dekanat strzyżowski na trzy dekanaty: strzyżowski, brzosteki i frysztacki⁴⁸. W wyniku tego podziału parafia Lubla weszła w skład dekanatu frysztackiego⁴⁹.

Taki podział administracyjny utrzymał się do 1882 r. W tym bowiem roku został zniesiony przez bpa Łukasza Soleckiego (1881-2 III 1900) dekanat

³⁹ Tenże, *Rozwój sieci dekanalnej*, s. 88.

⁴⁰ Tamże, s. 88-92.

⁴¹ A. Koziół-Lechowski, *Parafia Bieździedza*, s. 242.

⁴² B. Kumor, *Archidiakonat sądecki. Opracowanie materiałów źródłowych do Atlasu historycznego Kościoła w Polsce*, ABMK, 9(1964), s. 211-212; 226.

⁴³ Tenże, *Diecezja tarnowska*, s. 50-51.

⁴⁴ MiKPiWL, s. 20.

⁴⁵ B. Kumor, *Diecezja tarnowska*, s. 54-65.

⁴⁶ Tenże, *Dzieje polityczno-geograficzne diecezji tarnowskiej*, Lublin 1958, s. 62; por. Tenże, *Diecezja tarnowska*, s. 82-88.

⁴⁷ Tamże, s. 91-93; por. MiKPiWL, s. 20; zob. *Catalogus cleri dioecesis Premisliensis Anno 1809*, bns; zob. B. Kumor, *Organizacja terytorialna diecezji przemyskiej 1772-1850*, NP, 43(1975), s. 154-155.

⁴⁸ J. Rąb, *Diecezja Przemyska w latach 1939-1951*, Iwonicz Zdrój 1979, mps w WSD Przemyśl, s. 29, 36.

⁴⁹ *Schematismus venerabilis cleri dioecesis Premisliensis ritus latini in annum salutis 1862*, s. 4; por. MiKPiWL, s. 20.

frysztacki⁵⁰, w wyniku czego parafia w Lubli została ponownie przydzielona do dekanatu strzyżowskiego⁵¹.

Kolejna zmiana przynależności kościelnej parafii w Lubli w ramach administracji kościelnej nastąpiła w 1912 r., kiedy Lubla weszła w skład dekanatu brzosteckiego⁵².

W okresie przynależności parafii Lubla do dekanatu brzosteckiego biskup przemyski Ignacy Tokarczuk dekretem z 27 I 1978 r. podzielił diecezję przemyską na 10 archiprezbiteratów. W rezultacie takiego podziału parafia Lubla została włączona do archiprezbiteratu jasielskiego⁵³.

Lubla została wyłączona z dekanatu brzosteckiego i włączona do dekanatu frysztackiego 1 I 1987 r.⁵⁴, do którego należy do chwili obecnej.

Kolejna zmiana w administracji kościelnej na omawianym terenie związana była z utworzeniem 25 III 1992 r. diecezji rzeszowskiej. W związku z nowym kościelnym podziałem administracyjnym parafia Lubla weszła w skład diecezji rzeszowskiej. Od tego czasu parafia Lubla w granicach diecezji rzeszowskiej przynależy do dekanatu frysztackiego.

4. Wieś jako środowisko życia parafian na przestrzeni wieków

Lubla i jej okolice były od najdawniejszych czasów atrakcyjne dla osadnictwa. Najstarsze ślady pobytu człowieka pochodzą sprzed ponad 5000 lat. Jak wykazały badania archeologiczne żyła tu najstarsza ludność rolnicza polskich Karpat, tzw. kultury pucharów lejkowatych (3500-2400 p.n.Chr.), która uprawiała tutaj rośliny i hodowała zwierzęta, stosując wypaleniskową metodę uprawy ziemi. W ten sposób odlesiała znaczne połacie terenu dokonując pierwszych wielkich antropomorficznych zmian w środowisku naturalnym⁵⁵.

⁵⁰ J. Rąb, *Diecezja Przemyska*, s. 29, 36.

⁵¹ *Schematismus venerabilis cleri dioecesis Premisliensis ritus latini in annum salutis 1884*, s. 4; por. MiKPiWL, s. 20.

⁵² *Schematismus universi cleri saecularis et regularis dioecesis Rit. Lat. Premisliensis pro anno domini 1912*, s. 68; por. MiKPiWL, s. 20.

⁵³ A. Potocki, *Diecezja przemyska w swe 600-lecie*, Przemyśl 1986, t. 2, s. 371-374; „Rocznik Diecezji Przemyskiej”, Przemyśl 1978, s. 3.

⁵⁴ Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu (dalej: ArPrz), *Akta Dekanatu Brzosteckiego*, bs, bns.

⁵⁵ M. Gancarska, *Zarys*, s. 18.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, iż najstarsze ślady osadnictwa na obszarze Lubli pochodzą z odległych czasów prehistorycznych. Tereny te zostały dość dobrze rozpoznane archeologicznie. Na obszarze Lubli, a także w jej otoczeniu przeprowadzono badania powierzchniowe⁵⁶.

Dokładnej daty powstania wsi, ze względu na brak materiałów archiwalnych, nie można ustalić. Z całą pewnością wieś należała do jednej z wcześniejszych osad na Podkarpaciu⁵⁷.

Pierwsza historyczna wiadomość o osadzie zwanej Lubla pochodzi z 1185 r. Wtedy to Mikołaj Bogoria podarował osadę klasztorowi cystersów w Koprzywnicy⁵⁸.

Ważnym świadectwem starożytności wsi jest pamiątkowa tablica marmurowa w kościele pocysterskim w Koprzywnicy koło Sandomierza z 1647 r., na której wymienione są miejscowości darowane opactwu cystersów w 1185 r. przez Mikołaja de Bogoria. Między innymi figuruje tam Lubla⁵⁹. Jeżeli ofiarodawca oddał ją zakonowi w wymienionym roku, dowodzi to, że musiała istnieć już wcześniej⁶⁰.

Podstawowym dokumentem zaistnienia wsi jest akt darowizny księcia krakowskiego i sandomierskiego, władcy królestwa polskiego Kazimierza Sprawiedliwego, syna Bolesława Krzywoustego z 1185 r. Książę ten jest głównym fundatorem opactwa cystersów w Koprzywnicy, a wydatnym ofiarodawcą, obok innych panów ziemi krakowskiej i sandomierskiej, był komes Mikołaj z Bogorii, który przekazał w wyżej wymienionym roku klasztorowi wiele wsi, m.in. i Lublę⁶¹. Wśród miejscowości, jakie dostały się

⁵⁶ J. Gancarski, *Wynik*, passim.

⁵⁷ MiKPiWL, s. 2.

⁵⁸ J. Długosz, *Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis*, t. 3, Kraków 1863-1864, s. 377; *Kodeks Dyplomatyczny Małopolski*, wyd. F. Piekosiński, Kraków 1876-1905 (dalej: KodMłp), t. 1, nr 93, t. 2, nr 486 (1279), 497 (1284); por. W. Sarna, *Opis*, s. 619.

⁵⁹ „Bogu Wszchemogącemu Najwyższemu Wielce szanownemu i wspaniałemu mężowi panu Mikołajowi hrabiemu z Bogorii r. pańskiego 1185 fundatorowi tegoż klasztoru dwóch miast mianowicie Koprzywnickiego i Jasła wsi także Beszyce, Zwiężyca, Krcino, Lubzina, Dobrzechów, Lubla, Wietrzno, Łano, Pielaszów, Zdanów. Ofiarodawcy tu spoczywającemu bracia tego klasztoru z wdzięczności oto umieścili tę tablicę r. pańskiego 1647”. MiKPiWL, s. 2-3.

⁶⁰ MiKPiWL, s. 2; por. M. Nabożny, *Perła Podkarpacia*, „Niedziela Południowa”, 48(2005), nr 52, s. 3.

⁶¹ MiKPiWL, s. 3. Przywileje Bolesława Wstydlwego z 1277 r. oraz Leszka Czarnego z 1284 r. stwierdzały: „[...] wsie, które klasztor i wymienieni bracia mieli za naszego panowania, ponadto i ich swobody, jak to przeglądnęliśmy w ich przywilejach, odnawiamy,

cystersom w pierwotnej fundacji z 1185 r., najznacznějšíe były na tym terenie obok Lubli także Jasło i Dobrzechów⁶².

Bolesław Wstydlivy w przywileju wydanym 21 III 1277 r., w którym uwalniał wsie klasztoru koprzywnickiego od różnych danin⁶³, wymieniał Lublę wśród innych wsi, które jego ojciec Leszek Biały (1206-1227) darował cystersom koprzywnickim⁶⁴. W dokumencie tym wspomniana jest Lubla z prawem patronatu⁶⁵. Podobnie wymieniona jest Lubla w dokumencie wydanym w Budzie 1 VII 1279 r.⁶⁶ Lubla wspomniana jest także w dokumencie wydanym przez Leszka Czarnego 22 I 1284 r. w Osieku⁶⁷.

Akty darowizny i przywileje dane cystersom koprzywnickim, wraz z dawniejszym przywilejem Bolesława Wstydliviego z 1262 r., zatwierdził następnie król Kazimierz Wielki w 1360 r., król Kazimierz Jagiellończyk w 1456 r., król Zygmunt I w 1515 r., Stefan Batory 6 II 1577 r., Zygmunt III Waza 2 IX 1602 r., Władysław IV 23 IV 1638 r., Jan III Sobieski 15 VIII 1675 r., oraz August II 28 IX 1697 r.⁶⁸

Lubla zawdzięcza, jeśli nie powstanie, to swój rozwój cystersom koprzywnickim. Zanim Lubla została wpisana w posiadłości cystersów, wcześniej od nich władzę tu sprawował Mikołaj z rodu Bogoriów – właściciel Lubli⁶⁹.

Pierwotnie Lubla należała prawdopodobnie do zarządu cystersów w ramach tzw. „grangia”, kompleksu kilku wsi z siedzibą w Dobrzechowie. Każda wieś z tego kompleksu, między innymi także Lubla, miała folwark, zarządzany przez brata klasztornego, a później z braku braci zakonnych, zwłaszcza po spolszczeniu cystersów w 1511 r., przez rządcę laika. W XVII w.

---

a odnowione potwierdzamy, mianowicie: Koprzywnica ze swoimi przyległościami, Beszyce, Świerzyca, Krzcin, Lubzina, Dobrzechów, Lubla, Jasło, Wietrzno ze wszystkimi swoimi przyległościami, Łąka, Pielaszów, Zdanów, które w pierwotnej fundacji tegoż klasztoru nadał komes Mikołaj, fundator tegoż opactwa [...]” KodMłp, t. 2, s. 154-155.

⁶² L. Grzebień, *Dzieje kościelne parafii Dobrzechów*, Kraków 2004, s. 27.

⁶³ KodMłp, t. 1, s. 109-112. Ponadto przywileje oddały ludność tych wsi pod sądownictwo (jurysdykcję) klasztoru. Por. T. Szetela, *Dzieje Dobrzechowa. Opowieści o rodzinnej wsi*, Rzeszów – Dobrzechów 2003, s. 26.

⁶⁴ W. Sarna, *Opis*, s. 261.

⁶⁵ „[...] Lubla cum iure patronatus [...]”, KodMłp, t. 1, s. 109.

⁶⁶ Tamże, t. 2, s. 144.

⁶⁷ Tamże, t. 2, s. 154-157.

⁶⁸ MiKPiWL, s. 3; zob. M. Nabożny, *Perła Podkarpacia*, s. 3.

⁶⁹ W. Sarna, *Opis*, s. 261.

cystersi już wydzierżawili wieś ludziom świeckim⁷⁰. W protokołach wizytacyjnych parafii figurują jako dzierżawcy miejscowi sołtysi⁷¹.

Cystersi utrzymali Lublę aż do kasaty zakonu. Do 1782 r., a więc jeszcze przez 10 lat, cystersi utrzymali Lublę. Potem zakon został skasowany. W 1796 r. cesarz Józef II włączył wieś i dwór w skład dóbr kameralnych cesarskich, z siedzibą w Sączu. Do 1808 r. wieś była w rękach dzierżawców⁷².

W 1808 r. rząd austriacki, potrzebując pieniędzy na wojnę z Napoleonem, sprzedał Lublę w prywatne ręce na licytacji za 121 tysięcy florenów. Nowym nabywcą został Jan Chrzyciel Rogoyski, herbu Brochowicz, syn dzierżawcy wsi Kalembina⁷³. Od 1837 r. w prawne posiadanie Lubli wszedł Jędrzej Rogoyski, autor „Pamiętników moich” stanowiących obraz galicyjskiej szlachty⁷⁴. W latach 1844-1885 J. Rogoyski wybudował w Lubli okazały dwór⁷⁵.

Wdowa po zmarłym Jędrzeju Rogoyskim, ze względu na zadłużenie po budowie dworu, sprzedała Lublę w 1867 r. Ludwinowi Dzianottowi⁷⁶. Dwór został spalony 17 VIII 1944 r. podczas działań wojennych. Do tego też czasu mieszkali Dzianottowie w Lubli. Po wojnie posiadłości dworskie rozparcelowano⁷⁷.

Burzliwe losy stały się udziałem mieszkańców Lubli w czasie II wojny światowej. Trudna sytuacja nie sprzyjała zarówno życiu społecznemu jak i religijnemu. Pomimo tego w Lubli aż do frontu, który stacjonował od 15 VIII 1944-15 I 1945 r., funkcjonowała parafia, a mieszkańcy czynnie angażowali się w działalność konspiracyjną. Należy przy tej okazji wspomnieć, że bezpośrednio w działalność w ruchu oporu zaangażowani byli zarówno właściciel dworu Jan Kanty Dzianott jak i proboszcz w Lubli

⁷⁰ Cystersi odczuwając brak zakonników zostali zmuszeni do oddawania folwarków w ręce dzierżawców świeckich i ograniczenia się jedynie do ich nadzorowania. Por. L. Grzebień, *Dzieje*, s. 32.

⁷¹ MiKPiWL, s. 4-5.

⁷² Tamże, s. 32; por. M. Nabożny, *Perła Podkarpacia*, s. 3.

⁷³ MiKPiWL, s. 32-34; J. Rogoyski, *Pamiętniki moje*, Warszawa 1972, s. 65.

⁷⁴ MiKPiWL, s. 34.

⁷⁵ J. Rogoyski, *Pamiętniki*, s. 103.

⁷⁶ MiKPiWL, s. 38; D. Dzianott, *Ród Dzianottów de Castellati 400 lat w Polsce i za granicami*, passim (wersja elektroniczna w posiadaniu autora).

⁷⁷ J. K. Dzianott, *Lubla - ulamek „Tarczy” Inspektoratu Armii Krajowej na Podkarpaciu*, w: *Wojenne losy Strzyżowiaków (Ziemia Strzyżowska, Sybir, Monte Cassino)*, red. J. Nowakowski, C. Szetela, Strzyżów-Rzeszów 2001, s. 189-190.

ks. Walenty Jasionowski, który pełnił funkcję kapelana Inspektoratu AK na Podkarpaciu⁷⁸. W Lubli miał także miejsce zrzut broni i zaopatrzenia wojskowego dla Obwodu AK Krosno, którego dokonały samoloty wojskowe Aliantów 1 VII 1944 r.⁷⁹

Po wojnie mieszkańcy Lubli czynnie zaangażowali się w odbudowę zniszczeń zarówno swych prywatnych domów jak i kościoła. Rozpoczął się dla tej wiejskiej społeczności trudny czas komunizmu. Naznaczony był on szykanami i próbą zastraszenia mieszkańców wsi. Od 1989 r. rozpoczął się kolejny okres, w którym zakończył się czas komunizmu, a rozpoczął się czas budowania wolnej Polski. Wtedy też miały miejsce reformy wpływające na życie mieszkańców wsi.

W 1962 r. na miejscu zniszczonego w grudniu 1944 r. domu ludowego władze powiatowe wybudowały murowany budynek na pomieszczenie Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Lubli. Urzędowano w nim od 1955-1961 r. Potem złączono go ponownie z Frysztakiem. Ponadto w 1962 r. zbudowano nowy dom kultury i tzw. agronomówkę⁸⁰. W budynku domu ludowego mieści się również biblioteka.

Z ważniejszych wydarzeń mających wpływ na życie lublan należy wymienić modernizację drogi w Lubli, która miała miejsce w latach 2004-2007 w ramach „Przebudowy drogi wojewódzkiej nr 988 Babica - Warzyce”. Inwestycja została zrealizowana dzięki finansowemu wsparciu Unii Europejskiej w ramach programu PHARE 2001 SSG. Przebudowa odcinka Twierdza – Warzyce była współfinansowana z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

5. Szkolnictwo w Lubli

Początki szkolnictwa w Lubli wiążą się z powstaniem szkół parafialnych. Pierwsze wzmianki o istnieniu takiej szkoły w Lubli pochodzą z końca XVI w. Potwierdzają to protokoły wizytacyjne delegacji biskupa krakowskiego z roku 1595, które określają jednocześnie, że rektorem tej szkoły był miejscowy organista. Dokumenty historyczne z lat 1596, 1602, 1608

⁷⁸ Ibidem, *passim*; APL, *Pisemne oświadczenie Jana Kantego Dzianotta*, bs, bns.

⁷⁹ F. Mojak, *Zrzut broni w Lubli*, „*Biuletyn Informacyjno-Historyczny*”, Nr 2/14(1998), *passim*; S. Pasterz, *Krzywdy dozwolone*, Jasło - Lubla 2002, s. 132.

⁸⁰ MiKPiWL, s. 73.

stwierdzają, że szkoła była położona w miejscu, w którym obecnie znajduje się była organistówka⁸¹.

Według dokumentów z 1830 r. nie było w Lubli zorganizowanego nauczania. Opiekę w tym względzie sprawował proboszcz parafii, który gromadził dzieci i młodzież w kościele nauczając ich tylko prawd wiary i obyczajów. Ponownie szkoła w Lubli pojawiła się w dokumentach dopiero w 1846 r.⁸²

Proboszcz ks. Jan Pietrzycki wybudował z plebańskiego drzewa obszerną organistówkę, w której mieściła się sala pierwszej oficjalnej Szkoły Parafialnej. Tę nazwę nosiła szkoła w Lubli w latach 1846-1863⁸³.

Pierwszym nauczycielem był w latach 1846-1880 Leon Majchrowicz z Lubli, który ukończył kurs nauczycielski w Przemyślu. Oprócz zajęć w szkole pełnił on obowiązki organisty.

W 1863 roku szkoła otrzymała nazwę – gminna, a w 1874 r. Rada Szkolna Krajowa we Lwowie zmieniła nazwę z gminnej na filialną. Na polecenie starosty jasielskiego gmina Lubla wybudowała w latach 1876-1880 nową szkołę murowaną, mieszczącą się na placu w rozwidleniu dróg prowadzących do Sieklówki i Bukowego Lasu⁸⁴.

W latach 1914-15 nauka nie odbywała się systematycznie z powodu ciągłego przemarszu wojsk rosyjskich na front pod Gorlicami. Budynek szkolny nie został jednakże zniszczony⁸⁵.

Od 1912 r. dwuklasowa szkoła realizowała plan pracy szkół czteroklasowych. Naukę w niej pobierali również Żydzi. Trzy razy w tygodniu wieczorami, prowadzono dodatkowe lekcje, na które uczęszczali panowie z dworu i bogatsi ludzie ze wsi⁸⁶.

Od września 1939 do września 1940 r. szkoła była nieczynna z powodu zajęcia jej na kwatery przez wojska niemieckie. Nauczanie było prowadzone bardzo nieregularnie w domu prywatnym Jana Dętkosia.

W latach 1940-44 nauka trwała z wyjątkiem miesięcy zimowych, kiedy to przerywano zajęcia z powodu braku opału na ogrzanie sal lekcyjnych. Półroczną przerwę w nauczaniu od stycznia do czerwca spowodowało sta-

⁸¹ B. Lubojemska, M. Żurowska, *Historia szkolnictwa w Lubli w latach 1595-1995*, Lubla 1995, bns.

⁸² Tamże.

⁸³ Tamże.

⁸⁴ Tamże.

⁸⁵ MiKPiWL, s. 70.

⁸⁶ B. Lubojemska, M. Żurowska, *Historia szkolnictwa*, passim.

cjonowanie w budynku szkolnym wojsk niemieckich przygotowujących się do uderzenia na Rosję. Kolejny raz wojsko zajęło szkołę w kwietniu 1944 r. Nauka odbywała się wówczas w stodole plebańskiej ks. Walentego Jasionowskiego⁸⁷.

W czasie frontu, trwającego na terenie wsi od 15 VIII 1944 do 15 I 1945 r., budynek szkolny został całkowicie zniszczony przez pociski niemieckie i rosyjskie. Od czerwca 1944 r. nie prowadzono w Lubli żadnej formy nauczania. Dopiero w styczniu 1946 r. ks. W. Jasionowski wygospodarował, po remoncie plebanii, jedną salę, w której rozpoczął nauczanie miejscowy nauczyciel S. Łukasiewicz⁸⁸.

W 1947 r. pan Stanisław Cymerman – nowo zatrudniony nauczyciel wystarał się o przydział baraku wojskowego, który przywiózł do Lubli i przebudował wraz z mieszkańcami wsi oraz dziećmi na tymczasową szkołę.

W lutym 1950 roku nastąpiło przeniesienie szkoły z baraku do murowanego budynku, który posiadał trzy sale lekcyjne. W maju 1950 r. nastąpiło uroczyste otwarcie szkoły.

Inicjatorem budowy nowego budynku szkoły – tej która istnieje obecnie – był Władysław Machnik. Budynek usytuowany został w miejscu byłego dworu, w otoczeniu starego parku. Budowę szkoły ukończono w lipcu 1964 r., a uroczyste otwarcie szkoły nastąpiło 30 VIII 1964 r.⁸⁹

W 1989 r., z inicjatywy ks. proboszcza Franciszka Podolskiego, szkole nadany został sztandar oraz przywrócone imię patrona św. Jana Kantego. Uroczystości z tym związane były ważnym wydarzeniem w życiu szkoły i środowiska.

Obecnie budynek szkoły w Lubli jest odnowiony. Od momentu reformy przeprowadzonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w Lubli istnieje Zespół Szkół, w którym naukę pobierają uczniowie w zakresie edukacji na poziomie przedszkola i klasy „0”, szkoły podstawowej oraz szkoły gimnazjalnej.

6. Dzieje parafii na przestrzeni wieków

Najstarsze dzieje parafii w Lubli mogą być odtworzone jedynie na podstawie protokołów wizytacyjnych krakowskich oraz ich odpisów zachowanych w Kronice parafialnej.

---

⁸⁷ Tamże.

⁸⁸ MiKPiWL, s. 70-71.

⁸⁹ B. Lubojemska, M. Żurowska, *Historia szkolnictwa*, passim.

Protokół z lat 1565-1566 podawał, że kościół w Lubli p.w. św. Mikołaja został pokryty gontem staraniem opata koprzywnickiego. Protokół wskazuje na to, że w Lubli w tym czasie był wikariusz Erasmus, który zastępował proboszcza⁹⁰.

W 1595 r. opiece duszpasterskiej proboszcza w Lubli wizytatorzy podali parafię w Sieklówce. Doszło tam bowiem do zabójstwa proboszcza przez dziedzica arianina Jordana. Na skutek tego parafia była pozbawiona opieki duszpasterskiej, a ponadto sprofanowana przez protestantów⁹¹.

Protokół z 1595 r. podaje, że kościół w Lubli był już poświęcony. Protokół ponadto opisuje wygląd kościoła zewnątrz i wewnątrz. Kościół na zewnątrz miał dobre pokrycie, cmentarz usytuowany był wokół kościoła. Według tego przekazu kościół w Lubli miał płaski sufit, całe okna, czyste ściany. Wewnątrz obraz Ukrzyżowanego w środku ołtarza. W kościele znajdowały się trzy kamienne ołtarze, z których największy był konsekrowany⁹². Następnie protokół podaje szczegółowy wykaz naczyń i paramentów liturgicznych⁹³.

Protokół z 1602 i 1608 r. wskazywał, że obok plebanii znajdowała się szkoła parafialna⁹⁴.

Kolejna wizytacja z 1618 r. podawała, że proboszczem był Andreas Fabricius, wyświęcony przez sufragana krakowskiego Dembskiego w 1599 r., a mianowany proboszczem w Lubli 28 XI 1605 r. Za jego urzędowania w 1611 r. zostały wprowadzone w parafii księgi metrykalne zgodnie z wymaganiami soboru trydenckiego. Wizytator podkreślał, że pleban posiadał stawy rybne, założone przez poprzedniego proboszcza⁹⁵.

Kolejny protokół z wizytacji w 1619 r. podawała, że kościół posiadał cztery ołtarze. Czwarty ołtarz ku czci św. Bernarda, doktora kościoła, usy-

⁹⁰ MiKPiWL, s. 13.

⁹¹ B. Kumor, *Archidiakoniat sądecki*, s. 211; MiKPiWL, s. 15, 19; zob. rozdz. 2 § 4.

⁹² Archiwum Archidiecezjalne w Krakowie (dalej: ArKr), Akta wizytacyjne (dalej: Av Cap.) 2 (1596), f. 21, 21 v, 22, 22 v; MiKPiWL, s. 15-17.

⁹³ Protokół wlicza m.in.: cztery korporały, cztery palki, dwa ręczniki, patena z mosiądzu, pudełko na hostie, dwa świeczniki z drewna, miedziana kadzielnica, cyborium z drewna, miedziana puszka okryta niebieskim welonem, bursa, światło przed cyborium, jeden srebrny kielich, jeden srebrny krzyż, miedziana monstrancja, cztery ornaty różnych kolorów, jedna czerwona kapa, 4 antepedia, dużo obrusów, cztery chorągwie, księgi do oficjum kościelnego, Mszał Rzymski, nowa księga ogłoszeń, katafalk. ArKr, Av Cap. 2 (1596), f. 21, 21 v, 22, 22 v; MiKPiWL, s. 16-17.

⁹⁴ ArKr, Av Cap. 27 (1608), f. 219-222; MiKPiWL, s. 18.

⁹⁵ ArKr, Av Cap. 37 (1618), f. 402-403; MiKPiWL, s. 18-19.

tuowany przy południowej ścianie ufundował opat z Koprzywnicy. Ołtarz ten usunięto na początku XIX w.⁹⁶

Z działalnością parafii związany był także szpital. Nie ma jednak źródeł historycznych, na podstawie których można ustalić kto i kiedy go ufundował. Prawdopodobnie pochodził z XVII w. Na podstawie protokołu wizytacyjnego bpa krakowskiego w 1781 r. wnioskuje się, że zamieszkiwało w nim 7 ubogich⁹⁷. Szpital ten znajdował się na parceli dworskiej w rozwidleniu drogi do Bukowego Lasu i na dół wsi. Już w 1794 r. szpital był w złym stanie. W 1808 r. J. Rogoyski, właściciel dworu, włączył szpital do swojego majątku. Ze względu na zły stan budynku szpital rozebrano, a parcelę sprzedano Janowi Cymermanowi, kowalowi pracującemu u właściciela dworu w Lubli⁹⁸.

Parafia Lubla była dwukrotnie miejscem walk między wojskami austriackimi i rosyjskimi podczas pierwszej wojny światowej. Walki te toczyły się 18 XII 1914 r. i 7 V 1915 r. W czasie pierwszej bitwy kościół nie został uszkodzony, natomiast uszkodzony został budynek mieszkalny⁹⁹.

Sprawozdanie ze stanu religijnego parafii Lubla z 1927 r. podaje, że w 1922 r. kościół był odrestaurowany i pokryty nowym gontem¹⁰⁰. W ciągu roku do Komunii św. przystępowało ok. 1300 wiernych. Do pierwszej Komunii św. było 25 osób, ochrzczono 63 dzieci, zmarło 25 osób¹⁰¹. W parafii istniało Bractwo Żywego Różańca i Bractwo Adoracji Najświętszego Sakramentu Ołtarza. Działało również Koło Młodzieży Męskiej i Żeńskiej założone przez kierownika szkoły, a także Ochotnicza Straż Pożarna, Kółko Rolnicze i Stowarzyszenie Zawodowych Rolników¹⁰².

Trudnym okresem dla funkcjonowania parafii w Lubli były lata II wojny światowej. Okupant wprowadzał różnego rodzaju ograniczenia, np. w śpiewie niektórych pieśni, organizowaniu publicznych procesji poza terenem kościelnym¹⁰³. Po rozpoczęciu przez Niemców 22 VIII 1944 r. wysiedlenia

⁹⁶ Tamże, s. 19.

⁹⁷ B. Kumor, *Archidiakoniat sądecki*, s. 212; MiKPiWL, s. 49.

⁹⁸ Tamże, s. 49-50.

⁹⁹ ArPrz, *Odpis protokołu z posiedzenia Komitetu parafialnego w Lubli z dnia 5 VIII 1915 r.*, TPS 141/1, bs, bns.

¹⁰⁰ ArPrz, *Sprawozdanie ze stanu religijnego parafii Lubla za rok 1927*, TPS 141/1, bs, bns.

¹⁰¹ Tamże.

¹⁰² Tamże.

¹⁰³ M. Nabożny, *Duszpasterze i duszpasterstwo w parafii Lubla w latach 1939-1945*, Lublin 2007, wyd. komp. w: *Archiwum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* (dalej: AKUL), passim.

ludności cywilnej z Lubli, także proboszcz ks. Walenty Jasionowski od 27 sierpnia zamieszkał na plebanii we Frysztaku, a następnie 6 września odjechał na probostwo do Dobrzechowa. Do Lubli powrócił dopiero po zakończeniu działań wojennych 23 I 1945 r. Wkrótce jednak wrócił do Frysztaka, ze względu na trwające jeszcze wysiedlenie ludności oraz brak warunków do zamieszkania. Następnie przez kilka dni przebywał w rodzinnej miejscowości. Do Lubli na stałe powrócił dnia 10 II 1945 r. Odprawianie Mszy św. i nabożeństw po wysiedleniu proboszcz wznowił od niedzieli 11 II 1945 r. W połowie maja 1945 r. proboszcz przeniósł się i zamieszkał na stałe na plebanii¹⁰⁴.

Dzięki zaradności ks. Walentego Jasionowskiego naprawiono zniszczenia powstałe w czasie frontu. Odnowiono kościół, plebanię i budynki gospodarcze. Staraniem ks. Jasionowskiego odnowiono m.in. XVIII w. organy (1948), kostnicę cmentarną (1950), a także odremontowano starą szkołę (1952), w której pełnił funkcję nauczyciela, a nawet przez krótki czas w 1947 r. jej kierownika. Warto także zaznaczyć jego wielkie zaangażowanie w nauczanie dzieci, które przejawiało się w okresie wojny w tajnym nauczaniu, a po wojnie w wygospodarowaniu jednej sali na plebanii i przeznaczaniu jej na cele edukacyjne. W 1965 r. ks. Jasionowski dokonał zelektryfikowania kościoła, plebanii, obory i organistówki¹⁰⁵.

Praca kapłana w warunkach powojennych, kiedy do władzy doszły ugrupowania komunistyczne, podobnie jak w okresie wojny nie była łatwa. Wielokrotnie proboszcz lublański był karany grzywną za podejmowane czynności przy remoncie świątyni i budynków parafialnych, jak również za prowadzoną działalność duszpasterską (np. za wstawienie krzyża milenijnego). W dniach 29 listopada - 6 XII 1947 r. zorganizował on pierwsze po wojnie misje parafialne, które głosili: ks. Jan Patrzyk i o. Jakub Półchłopek, franciszkanin¹⁰⁶.

Wielkim wydarzeniem w życiu parafii była Wielka Nowenna przed obchodami tysiąclecia chrztu Polski w 1966 r. Jako przygotowanie do obchodów Milenium chrztu Polski ks. W. Jasionowski poświęcił, pomimo sprzeciwu władz komunistycznych, krzyż przy drodze na cmentarz. W tym okresie zorganizował on w okresie od 7 XII 1965 r. do 19 XI 1966 r. peregrynację po parafii kopii obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, poświęconego

¹⁰⁴ Tenże, *Ks. Walenty Jasionowski (1897-1974)*, „Zwiastowanie. Pismo Diecezji Rzeszowskiej”, 15(2006), nr 2, s. 145-149.

¹⁰⁵ Tamże.

¹⁰⁶ Tamże.

przez kard. Stefana Wyszyńskiego i przywiezionego z Częstochowy przez delegację z Lubli. Szczytem milenijnego obchodu był rok 1966, kiedy w uroczystość NMP Matki Kościoła Mszę św. sprawował ks. bp Tadeusz Błaszkiewicz¹⁰⁷.

W związku z przygotowaniem parafii do nawiedzenia kopii obrazu Matki Bożej Częstochowskiej urządzono w Lubli w dniach 21 lutego do 1 III 1971 r. misje parafialne, które prowadzili OO. Bernardyni z Leżajska i Łęczycy. Nawiedzenie w Lubli miało miejsce 2 III 1971 r. W 1971 r. poświęcono również stacje drogi krzyżowej w kościele w Lubli¹⁰⁸.

W 1970 r. proboszcz zgodnie z nakazem nowych przepisów liturgicznych, wybudował dębowy ołtarz twarzą do ludu. Od 29 XI 1970 r., czyli od pierwszej niedzieli Adwentu, ks. W. Jasionowski zaczął przy nim odprawiać Msze św. w języku polskim¹⁰⁹.

Od 1971 r. pracę w Lubli rozpoczął nowy proboszcz ks. Franciszek Podolski. Pełnił on swój urząd do 1999 r. Wtedy proboszczem został ks. Julian Bartnik. Każdy z tych kapłanów dbał o rozwój duchowy parafian przez organizowanie i sprawowanie kultu Bożego, katechizację i kaznodziejstwo oraz czynne angażowanie się w życie społeczno-kulturalne mieszkańców wsi.

7. Duszpasterze parafii w Lubli

Do rozwoju parafii w dużym stopniu przyczynili się kapłani w niej pracujący. Wykaz proboszczów i administratorów w parafii Lubla na przestrzeni lat przedstawia poniższa tabela:

---

¹⁰⁷ Tamże.

¹⁰⁸ ArPrz, *Nawiedzenie NMP w Diecezji Przemyskiej, Sprawozdanie z uroczystości Nawiedzenia M[atki] B[ożej] w parafii Lubla*, sygn. K-L; MiKWiPL, s. 135-135; M. Nabożny, *Ks. Walenty Jasionowski*, s. 145-149.

¹⁰⁹ MiKWiPL, s. 132.

PROBOSZCZOWIE PARAFII LUBLA				
Imię, nazwisko księdza	Spełniana funkcja	Od kiedy	Do kiedy	Uwagi
Brak danych do 1595 r.				
Walenty Szypowiak	rektor	ok. 1595 r.	ok. 1605 r.	
Andrzej Fabricius	proboszcz	28 XI 1605 r.	1623 r.	-
Piotr Klichovius	proboszcz	1623 r.	1660 r.	-
Sebastian Strzelecki	commendarius	29 VI 1660 r.	1662 r.	-
Szymon Karczewski	commendarius	4 IX 1662 r.	1664 r.	-
Stanisław Służniewicz	proboszcz	18 VII 1664 r.	1670 r.	-
Jan Barycki	proboszcz	6 III 1670 r.	1692 r.	-
Kazimierz Gucznicki	proboszcz	1692 r.	1730 r.(?)	-
Brak danych do 1751 r.				
Wojciech Piątkowski	proboszcz	1751 r.	1756 r.	-
Kazimierz Kaczorowski	proboszcz	20 VI 1756	1758 r.	-
Stanisław Głoszak (lub Głonak)	proboszcz	1758 r.	1789 r.	Jako proboszcz ufundował w 1778 r. drewnianą ambonę, bogato dekorowaną ornamentami rokokowymi
Franciszek Szaynok	proboszcz	1789 r.	1832 r.	Za jego czasów w 1818 r. odłączono Sieklówkę od Lubli. W 1833 r. zamieszkał w Sieklówce, gdzie zmarł 12 III 1836 r. Tam również został pochowany.
Stefan Stokłosiński	administrator	1833 r.	1834 r.	-
Jan Pietrzycki	proboszcz	20 V 1834 r.	1881 r.	W 1846 r. własnym kosztem zbudował organistówkę, w której mieściła się sala pierwszej oficjalnej szkoły parafialnej i mieszkanie dla organisty.
Wojciech Wnęk	proboszcz	1881 r.	1904 r.	Za jego urzędowania odmalowano kościół i za-

				często zbierać dobrowolne składki na budowę nowego kościoła. Od 1887 r. wicedziekan dekanatu frysztackiego. Od 1903-1915 wicedziekan dekanatu strzyżowskiego, a następnie dziekan tego dekanatu.
Stanisław Kulig	proboszcz	7 III 1904 r.	15 I 1942 r.	W 1910 r. wybudował nową plebanię. ks. Stanisław Kulig pełnił od 1933 r. urząd wicedziekana, a następnie od 1934 do 1938 r. był dziekanem dekanatu brzosteckiego.
Walenty Jasionowski	proboszcz	8 IV 1942 r.	10 VII 1971 r.	W czasie okupacji ks. Jasionowski zaangażował się w działalność Armii Krajowej (AK), w której pełnił funkcję kapelana Inspektoratu AK na Podkarpaciu. W jego mieszkaniu na plebanii był punkt kontaktowy dla żołnierzy AK. Ks. W. Jasionowski był także w latach 1942-1944 członkiem delegatury Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Frysztaku, utworzonego w 1941 r. jako gminna delegatura Rady Głównej Opiekuńczej (RGO). Dzięki zaradności ks. Walentego Jasionowskiego naprawiono zniszczenia powstałe w czasie frontu trwającego w Lubli od 15 VIII 1944 r. do 15 I 1945 r. Staraniem ks. Jasionowskiego w 1968 r. odnowiono także polichromię kościoła w Lu-

				bli, a w 1970 r. odnowiono złozenie ołtarza głównego, ołtarzy bocznych oraz ambony. Po przejściu na emeryturę ks. Walenty Jasionowski zamieszkał w Świlczy. Tam zmarł 3 III 1974 r.
Franciszek Podolski	proboszcz	12 VII 1971 r.	21 VIII 1999 r.	Dzięki staraniom ks. F. Podolskiego wybudowano dom parafialny z przeznaczeniem na cele katechetyczne, kaplicę MB Bolesnej na cmentarzu parafialnym, dokonano w 1995 r. rekonstrukcji zniszczonej w latach wojny wieży kościelnej, a także zrekonstruowano dawne ogrodzenie kościelne. Za wykonanie prac konserwatorskich został wyróżniony Złotą Odznaką „Za opiekę nad Zabytkami”.
Julian Bartnik	proboszcz	21 VIII 1999 r.	-	Obecny Proboszcz po objęciu urzędu podjął prace nad budową parkingu przy kościele, z jego starania podjęto renowację ołtarzy bocznych, wymianę podwalin i deskowania kościoła. Ks. Julian Bartnik jest Diecezjalnym Duszpasterzem Myśliwych. Prowadzi gospodarstwo oraz pasiekę. Pełni również urząd wicedziekana dekanatu frysztackiego.

Źródło: APL, *Series sacerdotum in Eccles. paroch. Lubla, Curam animarum gerentium*, bs, bns; MiKPiWL; APL, Akta luźne, bs, bns.

WIKARIUSZE PARAFII LUBLA				
Imię, nazwisko księdza	Spełniana funkcja	Od kiedy	Do kiedy	Uwagi
Jan Markiewicz	wikariusz	1938 r.	1942 r.	Parafia Lubla była jego pierwszą placówką, na której przebywał od 1938 r. do 1942 r. Po śmierci ks. Stanisława Kuliga od 15 I 1942 r. do 13 IV 1942 r. administrował parafią w Lubli. Potem nadal pracował w tej parafii, pełniąc funkcję wikariusza, do 30 IV 1942 r.
Edward Wnęk	wikariusz	1992 r.	1994 r.	Ks. mgr E. Wnęk jako wikariusz parafii Lubla pełnił funkcję katechety w Szkole Podstawowej w Lubli oraz opiekował się ministrantami.

Źródło: APL, *Series sacerdotum in Eccles. paroch. Lubla, Curam animarum gerentium*, bs, bns; MiKPiWL; APL, Akta luźne, bs, bns; Schematyzmy Diecezji Rzeszowskiej z lat 1992-1994.

8. Zabytkowy kościół pw. św. Mikołaja w Lubli jako miejsce wypełniania służby Bożej

Kościół w Lubli powstał w drugiej połowie XV w. lub na przełomie XV i XVI w.¹¹⁰ Kościół wybudowany jest na małym wzniesieniu około 300 m od głównej drogi przez wieś¹¹¹. Zdaniem R. Brykowskiego i M. Korneckiego kościół parafialny p.w. św. Mikołaja w Lubli pochodzi prawdopodobnie z 1611 r.¹¹² Jednak zarówno bryła kościoła, jak również sposób budowy,

¹¹⁰ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Województwo rzeszowskie*. Strzyżów, Ropczyce i okolice, red. E. Śnieżyńska, F. Stolot, Warszawa 1974, t. 13, s. 39.

¹¹¹ Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków delegatura w Rzeszowie (dalej: WUOZdR), *Karta ewidencyjna zabytków*, bns.

¹¹² R. Brykowski, M. Kornecki, *Drewniane kościoły w Małopolsce Południowej*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1984, s. 79.

wykazują cechy o wcześniejszym pochodzeniu świątyni. Ustalenie dokładnej daty powstania kościoła wydaje się być sprawą bardzo trudną, lecz dzięki obecnej technice możliwą do wykonania¹¹³. Kościół w Lubli objęty jest ścisłą ochroną konserwatorską. Wpisany został do rejestru zabytków dnia 15 XI 1948 r.¹¹⁴

Świątynię w Lubli wybudowano dzięki fundacji Mikołaja Grota opata cystersów z Koprzywnicy. Kościół, jak większość tego typu budowli, jest orientowany. Zbudowany jest w całości z drewna modrzewiowego na podmurówce kamiennej, okrytej fartuchem gontowym¹¹⁵. Zastosowano tutaj konstrukcję zrębową. Kościół jest szalowany deskami, znajduje się w otoczeniu starych lip¹¹⁶. Kościół jest jednonawowy, w węższym zamkniętym trójbocznie prezbiterium i stojącą przy nim od północy prostokątną zakrytą¹¹⁷. Do prezbiterium przystawiono nieco szerszy, ale tej samej wysokości korpus nawowy. Korpus ten w Lubli ma rzut kwadratu, czyli formę uznawaną w kościołach drewnianych za bardziej archaiczną¹¹⁸. Przy nawie od strony północnej znajduje się babiniec. Wnętrze kościoła nakryte stropami, w nawie z zaskrzynieniami, wspartymi na dwóch parach sześciobocznych słupów umieszczonych na dość wysokich impostach¹¹⁹. Te cztery ośmioboczne słupy z pseudokapitelami są na wysokich cokołach, natomiast na osi stropu znajduje się ozdobnie profilowany podciąg wzdłużny z 2 poł. XV w.¹²⁰ Wewnątrz ściany prezbiterium i nawy są lekko pochylone do środka

¹¹³ Należy zaznaczyć, że prowadzone są w związku z tym odpowiednie badania laboratoryjne podwalin kościoła, mające na celu ustalić datę powstania świątyni.

¹¹⁴ APL, *Opinia, L.dz. UOZ-Rz 1-4155/54/2005*, Rzeszów 17 III 2005.

¹¹⁵ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Województwo rzeszowskie. Strzyżów, Ropczyce i okolice*, red. E. Śnieżyńska-Stolot, F. Stolot, Warszawa 1974, t. 13, s. 39.

¹¹⁶ WUOZdR, M. Lemańska-Trepińska, *Katalog zabytków sztuki w Polsce. Województwo rzeszowskie*, brw, s. 23.

¹¹⁷ H. Lawera, A. Bata, *Frysztak, gmina i okolice*, Krosno 1999, s. 48; WUOZdR, M. Lemańska-Trepińska, *Katalog zabytków sztuki w Polsce. Województwo rzeszowskie*, brw, s. 23.

¹¹⁸ M. Kornecki, *Uwagi do systematyki gotyckich kościołów drewnianych w Małopolsce, „Teka Komisji urbanistyki i Architektury” IV*, Kraków 1970, s. 139-159, [za:] W. Michalik, *Drewniane budownictwo sakralne w Gogolowie i Lubli*, Kraków 1998, wydr. komp. w posiadaniu autora, s. 16-17.

¹¹⁹ WUOZdR, M. Lemańska-Trepińska, *Katalog zabytków sztuki w Polsce. Województwo rzeszowskie*, brw, s. 23.; WUOZdR, Karta ewidencyjna zabytków, bns.

¹²⁰ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, Województwo rzeszowskie. Strzyżów, Ropczyce i okolice*, red. E. Śnieżyńska-Stolot, F. Stolot, Warszawa 1974, t. 13, s. 39.

i wzmocnione lisicami. Wnętrze zostało nakryte stropem w nawie w 1778 lub w 1793 r.¹²¹

Kościół w Lubli otrzymał wieżę od strony zachodniej w 1793 r.¹²² Świątynia posiada ściany pochyłe, u dołu pierwotnie otoczona była sobotami zaszalowanymi w 1922 r. Kościół kryty jest dachem pulpitowym¹²³.

Na wyposażenie i wystrój kościoła parafialnego w Lubli składa się zespół malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego z okresu XV-XIX w. o dużych wartościach kulturowych i historycznych¹²⁴. Niewielkie wnętrza kościoła w Lubli wypełniają liczne, zabytkowe sprzęty, obrazy oraz rzeźby. Ołtarz główny i ołtarze boczne, późnobarokowe, pochodzą z początku XVIII w.

W 2004 r. wymieniono dach. Odnowione również zostały ołtarze boczne, późnogotyckie obrazy św. Mikołaja i Matki Bożej Anielskiej, obraz Chrystusa Męża Boleści z Matką Boską (gotycki z XV w.) co przywróciło dawną świetność i pierwotny wygląd świątyni¹²⁵.

W lewym ołtarzu znajduje się późnobarokowe antependium przedstawiające Chrystusa i Cierniem Koronowanie oraz śmierć św. Stanisława. Na belce tęczowej umieszczony jest krzyż barokowy z II poł. XVII w. Godna uwagi jest także rokokowa, bogato rzeźbiona ambona z 1778 r. i konfesjonał z II poł. XVIII w. W wieży kościoła na ścianie południowej umieszczona jest główka Chrystusa pochodząca z krucyfiksu, który znajdował się tu przed wojną. Upamiętnia ona cudowne zdarzenie – podczas ostrzału artyleryjskiego Lubli w styczniu 1945 r. wybuch pocisku zniszczył krucyfix, a głowa Ukrzyżowanego, nienaruszona wbiła się w drewnianą ścianę¹²⁶. W przykościelnej dzwonnicy znajduje się gotycki dzwon z końca XV w. Obok kościoła stoi plebania wybudowana w 1911 r. na miejscu poprzednich – drewnianych i murowanych¹²⁷.

W czasie wojny kościół został poważnie uszkodzony. Wieża została zniszczona w 2/3, natomiast dach kościoła z północnej strony został strząskany w połowie. Wieżyczka sygnaturka stała, ale mocno podziurawiona. Przez dach nad wielkim ołtarzem wpadł duży pocisk artyleryjski i eksplo-

¹²¹ Tamże.

¹²² H. Lawera, A. Bata, *Frysztak*, s. 48.

¹²³ *Katalog Zabytków Sztuki w Polsce*, s. 40.

¹²⁴ W. Michalik, *Drewniane budownictwo*, s. 33.

¹²⁵ M. Nabożny, *Perła Podkarpacia*, s. 3.

¹²⁶ Tenże, *Jezus połamany z Lubli*, „Gazeta Frysztacka”, 7(2005) nr 27/49, s. 10-11.

¹²⁷ H. Lawera, A. Bata, *Frysztak*, s. 48.

dował na wysokości mensy ołtarzowej, nie wyrządzając większej szkody¹²⁸. Zniszczeniu uległy także środki służące do służby Bożej¹²⁹.

W trosce o kościół w Lubli podejmowano kilkakrotnie prace remontowo-konserwatorskie w celu zachowania obiektu od zniszczenia. Końcem 2006 r. zakończyło się już 9 z kolei takie przedsięwzięcie poczynawszy od 1793 r., kiedy kościół został ubogacony o wieżę. Kolejne remonty miały miejsce w latach: 1778, 1838, 1862, 1922, 1944, 1968 i 1995. W 1944/1945 r. podczas działań wojennych zniszczono górną część wieży i przechyliła się konstrukcja kościoła. Odbudowania wieży podjął się ks. Franciszka Podolski w 1995 r. Wówczas dokonano rekonstrukcji pierwotnej formy wieży zakończonej izbicą, na której dobudowano sygnaturkę. Wtedy również zrekonstruowano ogrodzenie wokół kościoła¹³⁰.

W 1968 r. staraniem ówczesnego proboszcza ks. W. Jasionowskiego odnowiono polichromię kościoła w Lubli, a w 1970 r. odnowiono złocone ołtarza głównego, ołtarzy bocznych oraz ambony¹³¹.

Prace remontowo-konserwatorskie przy kościele w Lubli rozpoczęto również w 2003 r. za staraniem proboszcza ks. Juliana Bartnika. Pierwszy etap prac obejmował wymianę poszycia gontowego dachu kościoła oraz remont oryginalnej konstrukcji więźby dachowej od strony północnej. Prace te były kontynuowane w drugim etapie w 2004 r. i obejmowały wymianę i konserwację zniszczonych elementów konstrukcji dachu od strony południowej oraz konserwację i wymianę elementów stropu wraz z dociepleniem¹³².

W 2005 r. nastąpił trzeci etap prac ujętych w projekcie i dotyczył zakrystii i babińca. Zakres prac obejmował m. in. podniesienie kościoła, stemplowanie, wykonanie pecków betonowych i fundamentów z betonu i kamienia, wymianę podwalin, wykonanie schodów betonowych zewnętrznych, remont ścian zrębowych z dociepleniem, wykonanie fartucha z gontów. Zakończenie tych prac nastąpiło 30 XI 2005 r. Prace te kontynuowano od 8 VIII 2006 r. i objęły one swym zasięgiem prezbiterium oraz bryłę kościoła. Zwieńczeniem prac było wykonanie w grudniu 2006 r. drewnianej

¹²⁸ MiKPiWL, s. 146-147.

¹²⁹ ArPrz, *Ankieta o parafii Lubli w latach 1939-1945*, s. 3.

¹³⁰ M. Kowal, *Odbudowa wieży w Lubli*, „Źródło Diecezji Rzeszowskiej” 39(1995), s. 4.

¹³¹ M. Nabożny, *Ks. Walenty Jasionowski*, s. 145-149.

¹³² APL, Informacja dotycząca realizacji prac remontowo-konserwatorskich w 2004 r., L.dz. 5/2005; APL, *Decyzja 28/05*, Rzeszów 16 III 2005 r.; *Decyzja 109/04*, Rzeszów 28 VII 2004 r.

podłogi w babińcu i zakrystii. Realizacja tych prac remontowo-konserwatoraskich wpłynęła na poprawę stanu technicznego, estetykę oraz pozwoliła na wyeksponowanie walorów zabytkowych i architektonicznych kościoła w Lubli¹³³.

9. Zakończenie

Parafia p.w. św. Mikołaja w Lubli, pochodząca z ok. 1277 r., jest jedną z najstarszych na Podkarpaciu. Mało jest jednak znana również ze względu na fakt, że nie ma pełnego opracowania jej dziejów, pomimo tego, że jest to parafia o bogatej i długiej historii. Podobnie wieś powstała ok. 1185 r. należy do najstarszych na tym terenie. Jej długie dzieje nie są również dokładnie zbadane i poznane.

Okazją do zapoznania się z dziejami i funkcjonowaniem wsi i parafii w Lubli może być właśnie jubileusz 730-lecia istnienia parafii we wsi Lubla. W 1995 r. bardzo uroczystie przeżywane było 400-lecie szkolnictwa w Lubli. Owocem tego była praca B. Lubojemskiej i M. Żurowskiej „Historia szkolnictwa w Lubli 1595-1995”¹³⁴. W 2005 r. swój jubileusz 820 lat istnienia przeżywała wieś. Owocem tego był artykuł pt. „Perła Podkarpacia”¹³⁵. Międzyczasie powstało kilka artykułów o Lubli. Obecnie owocem 730-lecia istnienia parafii w Lubli pragnie autor uczynić niniejszy artykuł, który stanowi jedynie zarys wsi i parafii Lubla. Parafia w Lubli doczekała się także obszerniejszego opracowania dotyczącego duszpasterzy i duszpasterstwa w parafii Lubla w latach 1939-1945¹³⁶. Autor wyraża również nadzieję, że nie jest to ostatnia publikacja o życiu i funkcjonowaniu wsi i parafii w Lubli. Niniejsze prace mogą stanowić inspirację do powstania kolejnych opracowań.

---

¹³³ APL, Informacja dotycząca realizacji prac remontowo-konserwatorskich w 2005 r., L.dz. 4/2006.

¹³⁴ B. Lubojemska, M. Żurowska, *Historia szkolnictwa w Lubli w latach 1595-1995*, Lubla 1995, bns.

¹³⁵ M. Nabożny, *Perła Podkarpacia*, s. 3.

¹³⁶ M. Nabożny, *Duszpasterze i duszpasterstwo w parafii Lubla w latach 1939-1945*, Lublin 2007, wydr. komp. w AKUL.

SUMMARY

750 years of church under the invocation of St. Nicolas in Lubla

Lubla is situated in the south-east region of the upland of Pogórze Strzyżowskie, on the route linking the valleys of the Wisłok and the Wisłoka rivers. The area is characterised by beautiful landscapes and pristine nature. Also, the upland is a treasure box of historical must-see places which make an unforgettable impression on tourists.

The traces of human settlements in the area of Lubla go back to the Neolithic Age. Findings from the Iron Age and early medieval times, as well as the subsequent written records, attest to the development of permanent settlements here.

Around 1227, Lubla was donated to the Cistercian monastery located in Koprzywnica and remained in its possession until 1796, when it became incorporated in the imperial estate of the Habsburg family. In 1808, Lubla was sold by the Austrian government to Jan Chrzyciel Rogoyski, lord of Brochowicze, and in 1862 it was in turn bought by Ludwin Dzianott. The manor in Lubla remained in the possession of the Dzianott family as long as until 1946.

The parochial school in Lubla was established as early as 1595. Written records point to the fact that it took the place of the former organ player's house. A new school building was erected in the former graveyard area in the 19th century, and nowadays the school is located in the place where the Dzianotts' manor used to stand.

At the beginning of the 20th century the village could boast a reading room, an agricultural association, a fire brigade, as well as 18 craftsman workshops. In 1914, a part of the village neighboring on Sieklówka was burnt down by the retreating Austrian troops.

During the Nazi occupation, the estate of the Dzianott family constituted an important link in the chain of the resistance movement outposts, with the headquarters in Frysztak.

In Lubla one may marvel at St. Nicolas church, which is one of the most beautiful late Gothic wooden churches in the Sub-Carpathian region, founded around the middle of the 15th century by Mikołaj Grot, abbot of the Cistercian monastery. In 1793, a belfry tower was added to the main silhouette of the church, which tower was destroyed during the wartime fighting in August 1944. The present day belfry was reconstructed in 1995. The church has undergone repair work several times – in 1778, 1838, 1862, 1922, as well as after the Second World War.

The late-Baroque main and lateral altars go back to the early 18th century. Of particular interest are their valuable paintings: the Gothic image of Christ with Mother of God in the altar on the left, from the middle of the 15th century, the two late Gothic paintings in the main altar, depicting the Mother of God with the Child and the patron saint of the church, St. Nicolas, as well as the pictures of St. Ann with Virgin Mary and the Child, and St. Joachim in the altar on the right.

In the left-band altar there is a late-Baroque antependium depicting Christ being crowned with the thorns and the death of St. Stanislaw. The crossbeam features a Baroque cross from the 2nd half of the 17th century, as well as rococo angel-shaped chandeliers. Also, of special importance is the rococo pulpit from 1778, rich in sculpture embellishments, and the confessional from the latter half of the 18th century. In the southern wall of the belfry tower there is a head of Christ, which commemorates a miraculous event - during the shelling of Lubla in January 1945, an explosion destroyed the crucifix, but the head of the Crucified flew off intact and got stuck in the wooden wall.

The most precious sculpture that may be seen in the church is the 18th century image of Our Lady, showing evident influences of the Italian Baroque art.

In the belfry tower, standing next to the church, there is a Gothic bell dating back to the end of the 15th century.

ks. Marcin Nabożny